

בצרפת. הוא סיפר לי שנפגש עם צעיר יהודי-אמריקאי בפאריס. הלה, בשמעו כי שייקה הוא ישראלי, פרץ בשאלה נרגשת: **"אמריקאי לך, האם זה נכון כי ישראל היא הארץ היחידה בעולם בה אין תנועה עממית גדולה נגד מדיניות ג'ונסון? ואם זה כך, איך יכול אני, כיהודי, להרגיש קירבה כלשהי למדינה זו?"** ישראל היתה יכולה להיות, והיתה צריכה להיות, התגלמות המצפון היהודי. קולה היה צריך להישמע, אוטומאטית, בכל מיקרה שיש שמץ של חשד שמבוצעים בכל מקום שהוא מעשי-זוהעה ופשעים נגד האנושות, בלי כל חשבון פוליטי. העולם היה מבין ומעריך זאת, כשם שהוא מעריך ומבין את עמדת יפאן, עמדת הזכרונות הנוראים של הירושימה, המרי-מה את קולה בכל מיקרה של פיצוע גרעיני, בלי להבדיל בין מזרח ומערב. אילו נהגנו כך, אילו שמענו לקול המופר במקום לשקוע בכוזב של השבונות קמנטנים, היה קולנו מעורר וראתיכבוד ככל אתר ואתר, אצל יהודים ולא-יהודים בעולם. ישראל היתה הופכת למעצמה מוסרית — וזה היה מגדיל את קומתנו ומכבד את מישקלנו הסגולי, יותר מכל כמות של טילי-חוק. כל זה חלף במוחי באותו רגע. שתקתי.

15 מיליון אזרחים — מיליון חיילים

כ פרט אחד חלק השגריר על דבריו. בחיור העדין, האופייני לעמו, תיקן חלק מכריע של הערכתי. הוא טען כי העם הוויאטנאמי ינצח נצחון צבאי, בשדה-הקרוב עצמו. במשך חצי שעה הרצה באוזני הרצאה צבאית מרתקת. אמסור כאן רק את עיקריה: **העם הוויאטנאמי הוא חלש, קטן, חסר סכניקה מודרנית. אילו היה נפגש בשדה הפתוח עם כל העוצמה הצבאית האמריקאית, בוודאי היה נוחל תבוסה מוחצת.** **אולם האמריקאים אינם יכולים להפעיל את מוטב כוחם כנתונים המסויימים של ויאטנאם. אין הם יכולים לרכז ולהפעיל את עוצמת-האש הארירה שלהם.**

אמנם, כבר עתה נמצא בוויאטנאם ריכוז צבאי אדיר. מיספר החיילים האמריקאים עצמם עולה על 300 אלף. ניספים אליהם חיילים דרום-קוריאיים (45 אלף), אוסטרליים וכו'. על כך יש להוסיף את חיילי ממשלת סייגון, שאיש אינו יודע מה מיספרם האמיתי. יש האומרים 500 אלף, יש האומרים 200 אלף ופחות. (לדברי השגריר: מיספרם האמיתי קטן עוד יותר. רוב החיילים ערקו מוזמן. הקצינים מנפחים את הרשימות, כדי לקבל מהאמריקאים תקציבים גדולים לכלכלה, לצידו ולתחמושת, אותם הם משלשלים לכיסיהם.) **לפי המיספרים האמריקאים, עומדים לרשותם כמעט מיליון חיילים בוויאטנאם הדרום-מית — ארץ שמיספר תושביה הוא כ-15 מיליון בלבד! אפילו מניחים שמיספר זה מנופח, כאמור, הרי זה כוח אדיר. מה גם שהוא כולל את חיליהם ואת חיל-האוויר המופעלים שם. אך למעשה אין כוח זה יכול לפעול. כי צבא הוויאטקונג אינו מספק מטרות לעוצמת-אש זו. הוא תוקף כאשר האמריקאים אינם מוכנים. הוא נעלם כאשר האמריקאים מרכזים את כוחם. בעת ההיתקלות הממשית, אין לאמריקאים יתרון-הכוח.**

בשדה-ההקר, מנחילים לוחמי הוויאטקונג תבוסה אחרי תבוסה לאמריקאים. העלויות הצבאית של הוויאטקונג, בתנאים הממשיים של הקרב, תלך ותגבר. שום תגבורת אמריקאית לא תשנה זאת. **אם לא תסתיים המלחמה לפני כן, היא גיע לשיאה בנצחון צבאי מכריע של הוויאט-קונג. אין מנוס מכך, כי אצלנו כל אדם לוחם. כל גבר, כל אשה, כל ילד, כל זקן. הם יודעים לשם מה הם לוחמים — לשיחרור ארצם. ואילו החייל האמריקאי אינו יודע בשביל מה הוא לוחם.** **המלחמה תימשך עד לסילוק גמור של האמריקאים מויאטנאם. כאן לא תיתכן שום פשרה. אין מתפשרים על חרות.** **"אצלנו", סיכם השגריר, "אין חיילים זרים. אין רוסים, אין סינים.**

וויאטנאם: חיילים אמריקאיים פצועים בדרך לתחנת-איסוף

תמכת גם ממשלת האנוי ובגנות מסעו של משה דיין. הבעתי את התקחה כי ממשלתנו תחוק מעמד בעמדה זו ולא תיכנע גם להבא ללחץ האמריקאי, וכי אנחנו, מצידנו, נשתדל להפעיל את הלחץ המוסרי הדרוש למניעת כניעה כזאת. **השגריר, שלא ידע על כל אלה, שמע דברים אלה בעניין בולט. בוודאי דיווח על כך בתום השיחה לממשלתו.**

שואה מוסרית ואסון מדיני

ל כן נדהמתי והתבוישתי עד למעמקי נפשי כאשר פגשתי, כעבור כמה שעות בלבד, את אורי דן, כתב מעריב בפאריס, ושמעתי מפיו כי הל זה עתה שינוי בעמדת ישראל. הממשלה רמוה שהיא שוקלת עתה את האפשרות לכוון יחסים עם ממשלת סייגון, לאור תוצאות הבחירות בדרום ויאטנאם.

כך, בעל כורחי, נמצאתי משקר. באחד המיקרים המעטים בו העליתי על נס, במצפון שקט, את עמדת ממשלת מדינתנו, הפכו הדברים כוזבים עוד לפני שיצאו מפי.

הכניעה לסחיסה האמריקאית היא, בעיני, שואה מוסרית ואסון מדיני. זה גרוע מפשע — זו איחולת. כאשר איחולת זו מתעטפת באיצטלה של תוצאות הבחירות בוויאטנאם, היא עוברת את גבול הגיחוך.

אם אין ממשלת ישראל יודעת מה ערכן של בחירות במישטר קולוניאלי, מוטב שתקרא לאחד המושלים הצבאיים שלה במשולש, ותשמע תורה מפיו. הוא יסביר לה איך מארגנים

הם הציגו לנו את האופנות!

בחירות בעזרת השיב, הטרור והשחוד. האם שכחנו כי אדולף היטלר זכה בכל מישאליהעם של הרייך השלישי ב-99% של הקולות? האם שכחנו כי לפני עשר שנים בלבד זכו סוכני הצרפתים באלג'יריה ל-100% של הקולות, בשעה שלוחמי-השיחרור של הפל"ן כבר התקרבו לסף הנצחון? **אם שוקלת ממשלת ישראל את האפשרות של כניעה מכישה ובזויה ללחץ האמריקאי, — היא רוצה למכור את מצפון מדינתנו תמורת דולארים ומטוסים — מוטב שתגיד זאת בפה מלא. החרפה המחרידה ביותר עדיפה על הצביעות המתחסדת, המתגלמת בתירוץ עלוב זה.**

העולם שתק אז — הנשתוק היום?

ל סטה לרגע מתיאור הפגישה עם השגריר, כדי לדון בשאלה שאנשים כמוני נתקלים בה בישראל על כל צעד ושעל: "למה לכם כל העניין הזה? למה צריכה ישראל להתערב בכלל בפרשת ויאטנאם? כלום חסרות לנו בעיות משלנו?" או, במהדורה צינית יותר: "אנחנו צריכים לדאוג לעצמנו. אם אמריקה מוכנה לתת לנו כסף ונשק, תמורת תמיכתנו במלחמתה בוויאטנאם, למה שלא נתמוך בה?" **על כך יש שתי תשובות עיקריות — האחת מוסרית, השניה מדינית. (למעשה אין זו אלא תשובה אחת, כי המדיניות והמוסר צריכים להשתלב יחד.)** **התשובה המוסרית:**

אנחנו מאמימים את כל העולם על כי עמד מנגד, כאשר הושמדו שישה מיליון יהודים. לאמריקאים, לבריטים ולאחרים היו או סיבות טובות מאוד לשתק ולא להפריע להיטלר במלאכת השמדה. סיבות של מדיניות גבוהה, של תעמולה, של ניהול המלחמה. בכל זאת אנחנו אומרים: הם היו צריכים להתעלות מעל לכל חשבון, כדי לשים קץ לזוהעה. **איך יכולים אנחנו לטעון דבר כזה, כאשר אנחנו נוהגים כיום בדיוק כמותם? כאשר ניומוקים קטנים של כסף, פוליטיקה ורכיש שקולים אצלנו כנגד זעקת מאות-האלפים, העולים באש פצצות הנאפאלם?** **במלחמת-ויאטנאם, כמו במלחמת-ספרד בשעתו, ברור לחלוטין בצד מי המוסר והצדק. הדבר ברור לאנטי-קומוניסטים קיצוני כמו שהוא ברור לחסידי מוסקבה או פקין. חיילי ויאטנאם אינם לוחמים על אדמת ארצות-הברית. חיילי ארצות-הברית הם הלוחמים על אדמת**

כל לוחמינו הם בני ויאטנאם. ואילו מולנו עומד צבא זה, בתוספת השכירים המקומיים של ממשלת סייגון, שחלקם במלחמה הולך ופוחת. "לכן אנחנו מנצחים. לאנשים הסבורים כי המלחמה הגיעה לנקודת-קפאון, פשוט חסרה האינפורמציה על הנעשה בשדה-ההקר. הם גיוונים מן הדיווח האמריקאי, היוצר תמונה כוזבת מעיקרה." **ניצחתי הודמנות זו כדי להרגיש כי הדבר מחוק את טענתי שעל ממשלת האנוי לשקול מחדש את יחסה לעיתונות הורה. העולם יכול לקבל אינפורמציה מהימנה רק אם עיתונאים בלתי-תלויים יוכלו לסקור מקרוב את פעולות-הלחימה.**

דיין, אבן וממשלת ישראל

ג ריר התעניין לדעת מה עמדת דעת-הקהל הישראלית כלפי המלחמה. על כך לא ידע דבר, זולת נסיעתו של משה דיין, שהזכרה בעיתונות הצרפתית. (בטעות סבר כי דיין היה שר-הבטחון הישראלי. העמדותי אותו על טעותו וציניתי כי היה שר-החקלאות.) סיפרתי לו על ההפגנות השונות למען השלום בוויאטנאם שנערכו בישראל. חוששני שהגומתי במיקצת בתיאור היקפן. התביישתי להגיד לו — לנציגה של אומה הנאבכת על חיייה — כי בישראל עדיין לא קמה תנועה גדולה ומאוחדת לתמיכה במאבקו.

וכי איך יכולתי להסביר לו כי בנושא מצפוני זה, שאין למעלה ממנו, שולטים אצלנו השבונות מפלגתיים וכיתתיים קמנטנים? שכל מפלגה וחוג נזהר בקפדנות שלא לשתף חלילה פעולה עם מתחרה פוליטי? הסתפקתי בציון כי חוגים רבים, בעלי אופי שונה ומגוון, פועלים בשטח זה בישראל, וכי רבה תקוותנו להקים תוך זמן קצר תנועה מאוחדת ורבת-עוצמה. **השגריר הבטיח לקיים קשר עם התנועה זו, לספק לה את כל החומר שיגיע לידו, ולהעביר את דבריו לידועת העם הוויאטנאמי.**

תוך כדי כך סיפרתי לו על עמדת ממשלת ישראל. צינתי שלמרות הקו הפרו-אמריקאי הכללי של ממשלתנו, היא נקטה עד כה בנושא זה עמדה בלתי-תלוייה הראויה להערכת. על אף הלחץ האמריקאי העצום שהופעל עליה, לא כוננה יחסים עם ממשלת סייגון, ולא שלחה לשם ממשלת צבאית, אף לא במסווה של משלחת נח"ל. (בהודמנות זו הסברתי לו מה זה נח"ל אצלנו.) **ציטטתי את נאומי של אבא אבן, בעת דיונינו בכנסת, בזכות הסכם ג'נבה (שעליו מס-**